



เหล็กกล้าที่ท้าทายหัวใจนักตีมีด
อัจฉริยะแห่งเหล็กร้อนสู่ลวดลาย
ที่น่าค้นหา

นายเพชร พงศกรรังศิลป์

Mr. PHODECHARA PHONGSAKONRANGSIN

เกิดวันที่ 22 มีนาคม 2493

Date of birth : 22 March 1950

อายุ : 66 ปี

66 Years of age

ที่อยู่ : 85 หมู่ 13 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง

Address : 85 Moo13, Chombueng Sub-district,

จังหวัดราชบุรี 70150

Chombueng District, Ratchaburi Province 70150

โทร. 085-996-5921

Tel. 085-996-5921

ประวัติการทำงานและแรงบันดาลใจ

งานตีมีดศาสตร์และศิลป์ที่สร้างคุณค่าเคียงข้างกับการทำมาหาเลี้ยงชีพของคนไทยมาช้านาน ในแถบพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่มีการทำไร่ยาสูบไร่อ้อยเป็นอาชีพหลัก จึงต้องใช้มีดหั่นใบยาสูบ มีดตัดอ้อย และมีดทำการเกษตรอื่น ๆ จำนวนมาก โดยมีคุณพ่อของครูปชร คือ “นายจันแก้ว เชียงก๊วน” ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของภูมิปัญญาการตีมีดที่อพยพจากเมืองจีนมาตั้งถิ่นฐานในแถบพื้นที่นี้ โดยยึดอาชีพช่างตีมีดการเกษตร จนคนในชุมชนยอมรับในด้านของความคมคงทน ซึ่งทักษะเชิงช่างบนเหล็กกล้านี้ได้ถูกถ่ายทอดสู่ “ชู่” หรือ “สุนจ้อย” บุตรชายผู้เป็นมือตีค้อนข้างที่ช่วยพ่อตีมีดมาตั้งแต่เด็ก สัมผัสประสบการณ์มากกว่า 51 ปี สร้างสรรค์งานจากมีดการเกษตรชิ้นเล็กสู่การสร้างงานหัตถศิลป์บนเหล็กกล้าเกิดเป็นลวดลาย ที่เรียกว่า “มีดเหล็กลาย” แห่งบ้านปากบึงจนเป็นที่ยอมรับในหมู่นักสะสมที่ต้องกล่าวขานในนาม “ช่างชู่” หรือ “ครูปชร พงศกรรังศิลป์”

ครูปชร ในวัย 66 ปี ยังคงออกแรงยกค้อนตีเหล็กกล้า ทำแสงไฟแดงฉานอย่างไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย ด้วยวิธีทำตามแบบภูมิปัญญาโบราณและมีดแต่ละเล่มเป็นงานที่ทำด้วยมือทั้งหมดทุกขั้นตอน หากย้อนกลับไปในปี 13 ปี เด็กชายชู่ได้คลุกคลีกับการตีมีดด้วยการช่วยพ่อทำมีดการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการกวาดโรงตีเหล็ก ชักสูบลมเพื่อเป่าถ่านในเตาเผาให้ร้อนสม่ำเสมอ จนกระทั่งทำหน้าที่ตีเหล็กในตำแหน่งค้อนข้างขณะที่มีอายุเพียง 15 ปี คมมีดที่แข็งแกร่งของเหล็กที่ผ่านการตีด้วยทักษะเชิงช่างขั้นสูง ทำให้มีดนั้นได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งานและบอกต่อกันปากต่อปากในนาม “มีดตราหุหนาน” ตราสัญลักษณ์อันเป็นที่รู้จัก และยอมรับในกลุ่มผู้ใช้มีดมาอย่างต่อเนื่อง จนมาสู่ “มีดครูปชร” ที่มีสัญลักษณ์อักษรจีนประทับไว้บนใบมีดทุกเล่มด้วยกรรมวิธีการตีเหล็กกล้าด้วยมือ จนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมาจวบจนทุกวันนี้

ในทุก ๆ วัน ครูปชร จะตื่นนอนในรุ่งเช้าเพื่อทำกิจส่วนตัว จากนั้นจะเดินมายังโรงตีเหล็กที่ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านและเริ่มเปิดเตาไฟ ครูปชรจะให้เทพเจ้าเตาไฟตามความเชื่อของศาสตร์จีน พร้อมกับการไหว้ บรรพบุรุษที่ล่วงลับทุกครั้งก่อนลงมือทำงาน ในโมงยามที่มีมีดนี้ทำให้สามารถเห็นสีของเนื้อเหล็กร้อนขณะตีอย่างไม่ผิดเพี้ยน ซึ่งการกำหนดให้เหล็กแกร่งในระดับไหนก็อยู่ที่การมองสีเหล็กขณะถูกตี ที่จะเปลี่ยนจากสีแดงฉาน แดงเข้ม แดงใส สีส้ม เหลืองเข้ม ฟ้าอ่อน สีนํ้าเงินและสีปีกแมลงทับ ช่างต้องสังเกตให้พอเหมาะกับการตีมีดชนิดนั้น ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคการตีเหล็กว่าตี ณ จุดไหนจึงจะนำเหล็กลงไปชุบแข็งด้วยน้ำ และจุดใดจึงจะนำกลับคืนไฟ และคืนไฟแค่นั้นจึงจะนำกลับไปชุบแข็งอีกครั้งจนได้มีดที่มีคมกล้าแกร่ง ไม่เปราะง่าย คงทน และลับคมได้ง่าย

ตีมีดเหล็กกลาย

Forging of Clad Damascus knife



มีดโบว์ / Bowie Knives

มีดเด็หป่า / Hunting knives

“มีดใช้งานไม่ได้ ก็ไม่ใช่มีด ช่างตีมีดต้อง ซื่อสัตย์ต่ออาชีพ
ของมีดทำหมีของไม่ด้อยนำไปขาย การตีมีดเหล็กกลาย
ถือเป็นงานศิลปะที่ทําแล้วมีความสุข อย่าไปหวังเรื่องเงินทองอย่างเดียว”

เอกลักษณ์งานและเทคนิคสำคัญ

เชื้อไฟที่ให้ความร้อนในเตาไฟที่ใช้ในการหลอมเหล็ก เป็นอีกหนึ่งเคล็ดลับที่ครูพรเลือกใช้ถ่านไม้คูณที่มีคุณสมบัติค่อย ๆ ให้ความร้อนซึมเข้าเนื้อเหล็ก ประสานกับน้ำหนักการตีเหล็กกล้าด้วยมือ ซึ่งในอดีตต้องพึ่งแรงงานค้อน 2 และค้อน 3 ช่างตีต้องสังเกตและวางจังหวะการตีเพื่อประสานเนื้อเหล็กให้หลอมรวมและมีความแกร่ง แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนเทคโนโลยีได้ก้าวเข้าสู่ชีวิตมากขึ้น ครูพรได้ประยุกต์เครื่องมือและอุปกรณ์มาใช้แทนแรงงานคนในบางขั้นตอน อาทิ เครื่องตีเหล็กแทนแรงงานค้อน 2 ค้อน 3 และเครื่องเป่าลมไฟฟ้าแทนการสูบลมด้วยมือ เป็นต้น ทำให้สามารถตีเหล็กได้คนเดียวแต่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์การตีเหล็กที่เปี่ยมด้วยภูมิปัญญาและมีชื่อเสียงชั้นสูง ก่อเกิดเป็นความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์งานตีมีดเหล็กกลายได้ทุกรูปแบบตามที่ลูกค้าต้องการ อันนำมาสู่การพัฒนางานที่เกิดจากลูกค้ารายหนึ่งของครูพรได้แนะนำให้รู้จักกับตำราการตีมีดเหล็กกลายของอาจารย์พิชัย แก้วขาว ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ใช้ในการตีกริชของภาคใต้

ครูพรเห็นว่าศิลปะการตีมีดถึงเวลาที่ต้องสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่ามากขึ้น จึงนำเหล็กดามัสกัสที่ตีจากเหล็ก 2 ชนิดคือเหล็ก Low carbon และเหล็ก Hi Carbon มาวางทับซ้อนกันแล้วตีทบไปมาจนมีจำนวนชั้นเหล็กที่มากขึ้น แล้วนำมาบิดจนเกิดลวดลายธรรมชาติที่เรียกว่า Random Damascus โดยสอดเหล็กกล้าหรือเหล็กหัวแดง (S45C) ไว้ในแกนกลางนำมาประสานโดยใช้ทักษะในการตีและนำเหล็กชุบโคลนซึ่งเป็นเทคนิคเฉพาะตัวของครูพรเพื่อให้ประสานเนื้อเหล็กเข้าด้วยกัน จากนั้นนำมาตกแต่งรูปใบมีดและคมดาหรือขัดเงาตามแต่ต้องการ ในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นการกัดเหล็กอ่อนภายนอกด้วยกรดเจือจาง เพื่อให้เกิดลวดลายเด่นชัดขึ้นบนผิวใบมีด ซึ่งมีแต่ละเล่มครูพรตั้งใจสร้างให้เกิดลวดลายที่ไม่ซ้ำกัน มีดหนึ่งเล่มจึงมีเพียงหนึ่งเดียวที่เปรียบเสมือนลายมือของครูพรที่ไม่มีวันลอกเลียนแบบได้ เป็นที่นิยมในหมู่นักสะสมมีดซึ่งต่างยกย่องให้ครูพรเป็นช่างตีมีดเหล็กกลายชั้นเลิศในการสร้างเหล็กให้เกิดความงาม และมีดเหล็กกลายแห่งบ้านปากบึงที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ดาบไทย มีดอหิเนบไทย พระขรรค์ มีดหม้อที่ใช้ในพิธีทางความเชื่อ ขวาน มีดพับมีดโบว์ เป็นต้น

การถ่ายทอดภูมิปัญญา

ครูพรได้ถ่ายทอดวิชาโลหะกรรมพื้นบ้านให้กับผู้สนใจทั่วไปและสามารถเข้าศึกษาดูงานตีมีดที่บ้านได้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และที่สำคัญการสืบทอดองค์ความรู้นี้ได้ส่งต่อไปให้กับลูกชายทุกคน แต่ละคนมีความชำนาญในการตีมีดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมีดจนเป็นที่ยอมรับในตลาดได้เป็นอย่างดี บางคนแยกย้ายออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพจากความรู้ที่พอให้ไว้ บางคนช่วยครูพรดูแลงานตีมีดในบ้าน การปลูกฝังความภูมิใจในอาชีพของครอบครัวให้ทายาททุกคนทำด้วยความรัก และการพัฒนางานศิลปะบนเหล็กกล้า เพื่อมุ่งหวังรักษามิปัญญาของบรรพบุรุษให้คงอยู่สืบไป

รางวัลที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ รับรางวัลศิลปินดีเด่น สาขาช่างมีด ประเภทเครื่องโลหะด้านการทำมีด อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี



ขวานโทมาฮอกส์
TOMAHAWK AX



มีดคัลมบิก
Calambik knife

มีดชริดาเอชิ
Chridaechi knife



กระบี่มือดาบญี่ปุ่น / GUARD OF KATANA

มีดเหล็กกลาย

Forging of Clad Damascus knife

วัสดุและอุปกรณ์ / Materials and Tools

- 1. ถ่านไม้รวก
 - 2. ค้อน
 - 3. เหล็ก SK5 / เหล็ก S45C
 - 4. เครื่องเจียร
 - 5. กรดซัลฟูริก 33.5%
- 1. Tribal primitive knives
 - 2. Hand Forged
 - 3. SK5 IRON / S45C IRON
 - 4. Grinder
 - 5. Sulfuric acid 33.5%



ขั้นตอนการทำงาน

1. นำเหล็ก SK5 เรียงซ้อนกัน สลับเหล็กอ่อน 40 ชั้น
2. นำเข้าเตาเผาเพื่อเชื่อมผสานเนื้อเหล็ก ทั้งสองชนิด ที่อุณหภูมิสูง โดยใช้ถ่านไม้รวก
3. ตีเหล็กให้ชั้นระหว่างเนื้อเหล็กทั้งสองชนิด เชื่อมติดกัน

WORK PROCEDURES

1. Prepare a stack of 40 layers of SK5 steel in alternating softer steel.
2. Put them into the furnace to solder two kinds of steel at the high temperature by using bamboo charcoal.
3. Forge the steel until two different steels weld together.



4. นำเข้าเตาเผาอีกครั้งเพื่อ ตีเหล็กด้วยค้อนให้เนื้อเหล็กยืดยาวออกเมื่อได้ความยาวที่ต้องการแล้ว นำมาตัดแล้วพับเข้าหากัน นำเหล็กไปชุบน้ำโคลน เพื่อให้หน้าโคลนเป็นตัวช่วยประสานเนื้อเหล็ก
5. นำเข้าเตาเผาอีกครั้งและตีเหล็กด้วยค้อน เพื่อผสานเนื้อเหล็ก ในขั้นตอนนี้จะได้อันของเหล็ก เป็น 80 ชั้น เพื่อให้ได้จำนวนชั้นของลายมากขึ้นทำตามขั้นตอนอีกครั้งทำให้ขั้นตอนนี้จะได้อันของเหล็ก เป็น 160 ชั้น
6. นำตามัสกัสที่ได้ตัดแบ่งเป็นส่วนตามขนาดมีด ที่ออกแบบไว้แล้วนำเหล็ก S45C หรือเรียกทั่วไปเหล็กหัวแดงเป็นเหล็กที่ใช้สำหรับทำมีดโดยเฉพาะเป็นแกนกลางแล้วหุ้มด้วยเหล็กตามัสกัสที่เตรียมไว้

4. Put it into the furnace again to hammer the steel so that it is extended. With the required length, cut it and then fold it up together. Afterwards, dip it into mud which will help solder the steel.
5. Put it back into the furnace and hammer the steel to solder it. At this stage, 80 layers of steel will be obtained. Repeat the procedures and 160 layers of steel will be eventually obtained at this stage.
6. Cut Clad Damascus in accordance with the size of a knife designed, then take S45C or red head steel used for producing a knife as an axis clad with Damascus.
7. Take the steel to dip into mud which helps to solder the steel and put into the furnace in hammering and welding into the shape of a knife.

7. นำเหล็กไปชุบน้ำโคลน เพื่อให้หน้าโคลนเป็นตัวช่วยประสานเนื้อเหล็ก และนำเข้าเตาเผา แล้วตีเชื่อมประสาน ขึ้นทรงมีดตามแบบ
8. ใช้เครื่องเจียร ตะไบ แต่งให้ได้มีดตามแบบและขัดผิวด้วยกระดาษทราย
9. การชุบแข็งหรือ ชุบน้ำ เมื่อได้ตามต้องการแล้ว นำมีดที่ได้ไปชุบน้ำเพื่อให้มีด มีความคมทน จะต้องใช้ประสภารณสูง เพื่อให้เหล็กคม ทน แต่ไม่กรอบ เปราะ
10. เมื่อมีดชุบน้ำเสร็จ นำมีดไปขัดด้วยกระดาษทราย เพื่อให้ผิวของเหล็กบนใบมีดเรียบ
11. นำมีดไปกัดกรดด้วยกรดซัลฟูริกเจือจาง 33.5% (กรดแบตเตอรี่) ประมาณ 1 ชม. เพื่อให้กรดกัดเหล็กส่วนที่เป็นเหล็กอ่อนออกทำให้เกิดลายบนใบมีด เอามีดขึ้นจากรดและล้างคราบให้สะอาดเช็ดให้แห้ง และนำไปขัดด้วยผ้าให้สะอาด

8. Use a lapidary device and file for dressing the knife according to its style and then polish it with the sandpaper.
9. To hard-plate or water-plate is possible as needed, dip the knife into water to make it durable. High expertise is essentially required to make the knife not brittle and fragile but razor-sharp and durable.
10. Having plated water take the knife polished with the sandpaper so that the surface of the steel on the knife blade is smooth.
11. Etch the knife with 35.5% dilute sulfuric (Battery Acid) for an hour so that the acid can etch the softer steel which brings about a design on the knife blade. Take the knife out of the acid, clean the stain, dry and polish it with a clean cloth.